

DOENVERMOGENTOETS SBK

Wetsvoorstel wijziging Participatiewet ten behoeve van de werkvoorzieningen voor mensen met een visuele beperking

25 oktober 2021

Dit document is de doenvermogenstoets SBK, uitgevoerd voor het wetsvoorstel wijziging Participatiewet ten behoeve van de werkvoorzieningen voor mensen met een visuele beperking. De uitkomsten van deze doenvermogenstoets zijn verwerkt in de U-toets die UWV op verzoek van het ministerie van SZW op genoemd wetsvoorstel heeft uitgevoerd.

1. Wat zijn de beleidsdoelstellingen en op wie is het nieuwe beleid gericht?

Doel

Overkoepelend doel: het verbeteren van de positie van mensen met een visuele beperking.

De hieraan gerelateerde doelstellingen zijn:

- Het vergroten van kansen om aan het werk komen en blijven voor mensen met een visuele beperking die onder de P-wet vallen.
- Het verbeteren van dienstverlening aan visueel beperkten in de P-wet door de uitvoering van technische werkvoorzieningen over te hevelen van gemeenten naar UWV.

Door het wetsvoorstel wordt bereikt dat UWV verantwoordelijk is voor de verstrekking van (technische) werkvoorzieningen voor mensen met een visuele beperking, zowel voor jongeren die doorstromen uit het onderwijsdomein naar het werkdomein als volwassenen in het werkdomein.

Doelgroep

De doelgroep is heterogeen.

Gedeelde kenmerken van de doelgroep zijn dat men een visuele beperking heeft (een structurele functionele beperking), dat men onder de Participatiewet valt en daardoor voor een werkvoorziening (voor invoeringsdatum) onder de verantwoordelijkheid van de gemeente valt.

Binnen de doelgroep zijn veel verschillen aanwezig zoals in leeftijd (zowel jongeren die vanuit het onderwijs komen als volwassenen), in geslacht, in wie vanaf geboorte een visuele beperking heeft of deze pas op latere leeftijd krijgt, in opleidingsniveau, in werkervaring en in positie t.o.v. de arbeidsmarkt.

2. Wat moeten cliënten gaan doen door deze wetgeving?

Om doelstelling te bereiken

Meer mensen met een visuele beperking dan nu het geval is, moeten aan het werk gaan en aan het werk blijven. Cliënten moeten met de juiste technische werkvoorzieningen meer mogelijkheden creëren om te kunnen werken en daardoor richting werkgevers ook een betere inzet kunnen bieden.

Praktische kant

Op het moment dat men een technische werkvoorziening nodig heeft die onlosmakelijk verbonden is aan de visuele beperking (zoals een Orcambril of een brailleleesregel), dient men na invoeringsdatum van de wet een aanvraag hiervoor bij UWV te doen.

Voor aanvragen voor benodigde technische werkvoorzieningen die niet één op één verbonden zijn aan de visuele beperking (zoals een vervoersvoorziening of aangepast meubilair) wijzigt er niets. De cliënt dient deze aanvraag bij de gemeente te blijven doen.

Ook voor cliënten die op moment van invoeringsdatum een aanvraag bij de gemeente hebben lopen voor een voorziening wijzigt er niets. De gemeente handelt deze aanvraag af.

Cliënten die van de gemeente een voorziening hebben die onlosmakelijk verbonden is met hun visuele beperking (dus voor invoeringsdatum wet toegekend) waar reparatie of onderhoud voor benodigd is, blijven dit met de gemeente afhandelen.

Voor schoolverlaters die geen clusteronderwijs hebben gevolgd en die direct doorstromen naar werk en een technische werkvoorziening nodig hebben wijzigt er niets. Zij hebben tijdens onderwijsperiode UWV als uitvoerder en zij blijven bij UWV voor de aanvraag van een technische werkvoorziening.

3. Kijkend naar het antwoord uit vraag 2: wat is er bekend hoe dit gedrag tot stand komt?

Het rapport 'Zichtbaar in Werk' biedt aanbevelingen om de positie van mensen met een visuele beperking op en naar de arbeidsmarkt te verbeteren.

Een van de aanbevelingen is het verbeteren van inzet van expertise voor de beoordeling en verstrekking van technische werkvoorzieningen voor mensen met een visuele beperking. UWV heeft expertise en ervaring in huis en blijft expertise ook doorontwikkelingen door bijvoorbeeld te investeren in technologische ontwikkelingen. Door de centrale aanpak binnen UWV wordt dit extra vergroot. Gemeenten ontvangen slechts een enkele aanvraag op jaarbasis en kunnen daardoor niet een vergelijkbare expertise en ervaring opbouwen en inzetten.

Signaal vanuit de belangenorganisaties is dat de doelgroep sterke behoefte heeft aan één loket en als minimum duidelijk moet zijn in welke situatie ze bij welk loket moeten zijn.

Uit onderzoek van [Kantar](#) voor de Nationale Ombudsman blijkt ook dat de burger in de toekomst veel vaker dan nu simpel en eenvoudige toegang moet hebben tot de overheid: dat neemt drempels weg en zorgt ervoor dat burgers en overheid niet verdwalen in keuzes om contact te leggen en te onderhouden. Het één loket principe is daar onderdeel van.

4. Kijkend naar het antwoord uit vraag 2: Welke wijzigingen worden voorgesteld om dit gedrag (verder) te stimuleren?

De beleidslogica hier is dat mensen met een visuele beperking die onder de P-wet vallen op een eenvoudige wijze een aan hun visuele beperking gerelateerde voorziening kunnen aanvragen/verlengen, hier een juiste expertise in kunnen verwachten en daardoor meer/vaker/eerder aan het werk gaan of blijven.

5. Is het aannemelijk dat de beleidsdoelstelling gerealiseerd wordt met de voorgestelde wijzigingen?

Het is aannemelijk dat door mensen met een visuele beperking inzet van de juiste expertise en meer ervaring te bieden waar het gaat om werkvoorzieningen, ze meer kansen hebben op de arbeidsmarkt. Juist de meer op maat gesneden voorziening die UWV kan bieden vanuit aanwezige expertise draagt bij voor de cliënt om zowel aan werk te komen als aan het werk te blijven.

Waar de knip is gelegd in welke voorzieningen wel en niet worden overgeheveld en de keuze omtrent de overgangperiode kan verwarrend werken voor de cliënt. De cliënt heeft zo alsnog met meerdere loketten te maken.

Deze keuze in knip kan dus juist belemmerend werken voor het behalen van de beleidsdoelstelling.

Toelichting:

- Een voorziening gerelateerd aan de visuele beperking (zoals een brailleleesregel) gaat regelmatig samen met een vervoersvoorziening (zoals een taxi). Met de knip zoals deze in het wetsvoorstel is gelegd, moet de cliënt voor de vervoersvoorziening bij de gemeente een aanvraag doen en voor de voorziening die een op een verbonden is met zijn visuele beperking dient de cliënt de aanvraag bij UWV te doen.
- In de situatie waarbij de cliënt een nog door gemeente toegekende voorziening heeft die een op een verbonden is met zijn visuele beperking en hier is onderhoud of reparatie voor benodigd, dan dient de cliënt hiervoor ook na invoeringsdatum bij de gemeente te zijn. Terwijl we communiceren dat deze werkvoorzieningen door UWV worden overgenomen. Ook kan het dat de cliënt een nieuwe voorziening nodig heeft waarvoor hij wel bij UWV de aanvraag moet doen.

6. Welke (mentale) inspanning wordt van de cliënt gevraagd?

Beschrijf concreet de inspanningen van de cliënt (het gedrag wat hij praktisch moet doen)

- Van de cliënt wordt gevraagd scherp te zijn op welke voorziening bij welke instantie aangevraagd dient te worden.
- Op het moment dat men een technische werkvoorziening nodig heeft die een op een verbonden is aan de visuele beperking, dient men na invoeringsdatum van de wet een aanvraag hiervoor bij UWV te doen.
- Heeft de cliënt óók een andere voorziening nodig (een voorziening die niet een op een gerelateerd is aan de visuele beperking) zoals bijvoorbeeld een vervoersvoorziening dient de cliënt deze bij de gemeente aan te vragen.
- Heeft de cliënt nog een bestaande technische werkvoorziening via de gemeente, blijft de gemeente aanspreekpunt voor die voorziening, bijvoorbeeld voor reparatie of onderhoud. Indien de cliënt een andere voorziening nodig heeft komt cliënt terecht in situatie van meerdere loketten.
- Waar de cliënt voor zijn of haar benodigde voorzieningen zowel de gemeente als UWV nodig heeft (dus voor zowel een voorziening voor een niet een op een aan visuele beperking gerelateerde voorziening als voor een voorziening die wel een op een gerelateerd is aan de

visuele beperking), dient de cliënt twee keer een aanvraag in te dienen en zelf in de gaten te houden wat de status is.

Opmerking: indien de gemeente belast is met re-integratie van de cliënt, kan de gemeente de aanvraag doen bij UWV.

- Ook dient de cliënt eventuele afhankelijkheden tussen de voorzieningen scherp te houden en zelf te managen. Bijvoorbeeld een brailleleesregel via UWV en vervoersvoorziening via gemeente: indien de vervoersvoorziening niet wordt toegekend (of niet optimaal) heeft de cliënt alsnog een probleem om aan het werk te gaan.

Een ander voorbeeld is de situatie waar de cliënt naast de visuele beperking nog een andere beperking heeft waar een voorziening voor nodig is. Dan eenzelfde situatie dat cliënt zowel bij gemeente als bij UWV dient aan te kloppen. Voor te stellen is dat het voor het aanvragen nog wel goed gaat (los van het gegeven dat je de klant één loket wil bieden), maar hoe ga je als burger die afhankelijkheden managen als er iets moet wijzigen of als er iets fout gaat?

Voor aanvragen voor benodigde technische werkvoorzieningen die niet een op een verbonden zijn aan de visuele beperking als ook voor de aanvraag van bijvoorbeeld een vervoersvoorziening wijzigt er niets. De cliënt dient deze aanvraag bij de gemeente te blijven doen.

7. Kijkend naar vraag 6: is het aannemelijk dat cliënten in staat zijn om de mentale inspanningen te doen, waarom ?

Dit is een oordeelsvorming vraag op basis van vraag 6. Dit kan ook verschillen per subgroep als die gedefinieerd zijn bij vraag 1.

Bijeen genomen zijn er kijkend naar de impact twee groepen burgers te onderscheiden:

- ❖ De groep burgers zonder overige voorzieningen en relaties met de gemeente heeft één loket voor de aanvraag van een werkvoorziening.
Zij hoeven alleen scherp te hebben bij welk loket (bij UWV) zij een aanvraag moeten doen.
Je kan concluderen dat het wetsvoorstel doenlijk is voor deze groep burgers.
- ❖ De groep burgers waar men voor aanvraag van werkvoorzieningen met meerdere loketten te maken krijgt.
Bijvoorbeeld in situaties waarin de benodigde voorzieningen om aan het werk te gaan of blijven aan elkaar gekoppeld zijn (technische voorziening versus vervoer of technische voorziening voor de visuele beperking versus voorziening voor een andere beperking die cliënt ook heeft) vraagt dit scherp te en een soort zelfredzaamheid van de cliënt.
Deze mentale belasting kan verhinderen dat de burger in actie komt, d.w.z. het kan op dat moment teveel doenvermogen vragen. Burgers geven zelf ook aan dit lastig te vinden (zie ook het eerder in deze doenvermogenstoets genoemde onderzoek [Kantar](#) in opdracht van Nationale Ombudsman). Weliswaar heeft de gemeente indien deze belast is met de re-integratie van de cliënt de mogelijkheid de voorziening aan te vragen, dit zal niet altijd aan de orde zijn.

Je kan concluderen dat de complexiteit van meerdere loketten verwarrend kan werken, belastend kan werken en scherp te vraagt en een soort zelfredzaamheid van de burger. En dat het wetsvoorstel in deze vorm voor deze burgers naast niet heel wenselijk ook niet altijd doenlijk is.

8. Wat zijn de consequenties voor de cliënt als hij/zij niet doet wat wordt beoogd of het niet op de juiste manier doet? Staat dat in verhouding?

Als een persoon met een visuele beperking een aanvraag tot een werkvoorziening doet bij een ander bestuursorgaan dan dat bevoegd is, zendt het bestuursorgaan geschriften tot behandeling waarvan kennelijk een ander bestuursorgaan bevoegd is onverwijld door aan dat orgaan. De persoon met een visuele beperking ontvangt gelijktijdig een mededeling daarvan (artikel 2:3, eerste lid, Algemene wet bestuursrecht, hierna: Awb).

De consequentie hiervan is vertraging in het proces van aanvraag tot toekenning. Dat kan betekenen dat de cliënt die aan een nieuwe baan begint pas op een later moment aan het werk kan. Voor de cliënt die al aan het werk is kan dit betekenen dat hij of zij tijdelijk niet (volledig) de werkzaamheden kan uitvoeren.

Daarna kunnen er ook nog dingen mis gaan. Bijvoorbeeld m.b.t. de inlichtingenplicht van de burger als er iets wijzigt in zijn situatie, bijvoorbeeld als het werk stopt en het recht op de werkvoorziening daardoor ook. Bij meerdere loketten kan het voor de burger lastig zijn te weten waar hij een wijziging moet doorgeven en 'voldoet hij niet aan de inlichtingenplicht'.

9. Welke ondersteuning kan UWV bieden om het gewenste gedrag te faciliteren, o.a. door rekening te houden met doenvermogen en gerelateerde knelpunten weg te nemen?

- Het wetsvoorstel biedt de ruimte om de gemeente - indien deze belast is met de re-integratie van de burger - de aanvraag voor een voorziening bij UWV te doen namens de burger.
- Duidelijke communicatie op uwv.nl in welke situatie men bij UWV terecht kan en in welke situatie bij gemeente (beslisboom). Uiteraard toegankelijk volgens de richtlijnen die gelden voor mensen met een visuele beperking.
- De cliënt die een aanvraag doet actief wijzen op andere mogelijke voorzieningen die bij gemeente aangevraagd kunnen worden die volgens de experts bij UWV bijdragen aan een integrale oplossing voor de klant.
- Indien cliënt naast aanvraag bij UWV ook aanvraag bij gemeente doet voor andere voorziening als één overheid handelen en contact opnemen met gemeente voor stroomlijnen van aanvragen? Weten we dit? Kunnen we dit? Komen we te weten wie we dan moeten benaderen? Mag dit? Enz.?
- Bij ontvangst van aanvraag die bij gemeente thuishoort snel handelen met doorsturen naar gemeente en cliënt informeren (artikel 2:3, eerste lid, Algemene wet bestuursrecht, hierna: Awb).